

ΕΝΟΤΗΤΑ 9 – ΠΡΩΤΕΣ ΠΡΟΣΠΑΘΕΙΕΣ ΤΩΝ ΕΠΑΝΑΣΤΑΤΗΜΕΝΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ ΓΙΑ ΣΥΓΚΡΟΤΗΣΗ ΚΡΑΤΟΥΣ

Μορφές πολιτικής οργάνωσης με τοπικό χαρακτήρα

- Για την εδραίωση της επανάστασης : πολεμική προσπάθεια, ανεφοδιασμός στρατευμάτων, πολιτική οργάνωση, διαχείριση εθνικών γαιών.
- *Εθνικές γαίες ή εθνικά κτήματα* : οι ακίνητες οθωμανικές περιουσίες που είχαν περάσει στον έλεγχο των Ελλήνων.
- *Τοπικοί οργανισμοί* : πολιτικοί σχηματισμοί τοπικού χαρακτήρα, ένα είδος τοπικών κυβερνήσεων. Ελέγχονταν από προεστούς, Φαναριώτες, ιεράρχες. Οι σημαντικότεροι : *Πελοποννησιακή Γερουσία, Γερουσία της Δυτικής Χέρσου Ελλάδος, Άρειος Πάγος.*
- *Διαμάχες* : καλοκαίρι 1821, ο Δ. Υψηλάντης ήρθε στην Πελοπόννησο για να αναλάβει την ηγεσία του αγώνα → τον υποστήριξαν οπλαρχηγοί και Φιλικόι, που κατηγορούσαν προεστούς, Φαναριώτες, ιεράρχες.

Α' Εθνοσυνέλευση

- Επίδαυρος (Δεκέμβριος 1821 - Ιανουάριος 1822)
- *Σύνταγμα της Επιδαύρου* (πρώτο ελληνικό Σύνταγμα) :
  - επηρεασμένο από τα συντάγματα της γαλλικής επανάστασης
  - ανακήρυξη ελληνικής ανεξαρτησίας
  - αβασίλευτη δημοκρατία (μοναδική εξαίρεση στην Ευρώπη)
  - διοίκηση : α) από το *Εκτελεστικό* (κυβέρνηση) με 5 μέλη και πρόεδρο τον Αλ. Μαυροκορδάτο και β) το *Βουλευτικό* με 70 μέλη και πρόεδρο το Δ. Υψηλάντη.

Το πρώτο Σύνταγμα της Ελλάδας

Β' Εθνοσυνέλευση

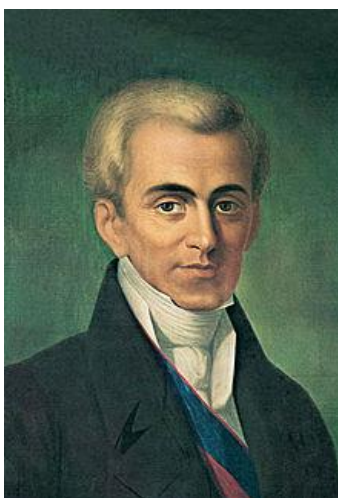
- Άστρος Κυνουρίας (Μάρτιος - Απρίλιος 1823)
- *Νόμος της Επιδαύρου* :
  - κατάργηση των τοπικών οργανισμών και του αξιώματος του αρχιστράτηγου (Κολοκοτρώνης).
  - πρόεδρος *Εκτελεστικού* → Πετρόμπεης Μαυρομχάλης
  - πρόεδρος *Βουλευτικού* → Αλ. Μαυροκορδάτος.

Ο εμφύλιος πόλεμος

- Φθινόπωρο 1823 : σφοδρή πολιτική σύγκρουση → ένοπλη αναμέτρηση.
- Αίτια : 1. Αντιθέσεις ανάμεσα στους Έλληνες που προεπαναστατικά διέθεταν εξουσία και τώρα επεδίωκαν να τη διατηρήσουν (πρόκριτοι, ιεράρχες, Φαναριώτες) και σ' εκείνους που αναδείχθηκαν στα πεδία των μαχών και θεωρούσαν αυτονόητη την πρωταγωνιστική συμμετοχή τους στα κοινά (οπληρχηγοί, Φιλικοί)
2. τοπικιστικές αντιθέσεις
3. διαφωνίες για τη διαχείριση των χρημάτων από αγγλικό δάνειο
4. προσωπικές αντιπαλότητες και φιλοδοξίες.
- Αρχικά (φθινόπωρο 1823 - καλοκαίρι 1824) : σύγκρουση Κολοκοτρώνη – Μαυροκορδάτου. Έπειτα (Ιούλιος 1824 – Ιανουάριος 1825) : συμμαχία Μαυροκορδάτου – Υδραίων – Κωλέττη → αποκλεισμός Πελοποννησίων από την εξουσία. Η βόρεια Πελοπόννησος λεηλατήθηκε, ο Κολοκοτρώνης και ο Ανδρούτσος φυλακίστηκαν.

Γ' Εθνοσυνέλευση

- Επίδαυρος 1826 (διαλύθηκε) – Τροιζήνα, άνοιξη 1827.
- Κυβερνήτης με επταετή θητεία ο Ιωάννης Καποδίστριας.
- *Πολιτικό Σύνταγμα της Ελλάδος* : διάκριση εξουσιών, φιλελεύθερες ιδέες, το πιο δημοκρατικό σύνταγμα της εποχής του.

Ο Ιωάννης Καποδίστριας, πίνακας του Διονύσιου Τσόκου

A. ΙΣΤΟΡΙΚΟΙ ΟΡΟΙ : εθνικές γαίες ή εθνικά κτήματα, τοπικοί οργανισμοί, Πελοποννησιακή Γερουσία, Γερουσία της Δυτικής Χέρσου Ελλάδος, Άρειος Πάγος, παραστάτες, Σύνταγμα της Επιδαύρου, Νόμος της Επιδαύρου, Πολιτικό Σύνταγμα της Ελλάδος.

B. ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ :

1. Ποιες ήταν οι πρώτες μορφές πολιτικής οργάνωσης με τοπικό χαρακτήρα των επαναστατημένων Ελλήνων;
2. Πώς η συγκρότηση τοπικών οργανισμών οδήγησε σε κλιμάκωση τη διαμάχη ανάμεσα στους Έλληνες επαναστάτες το καλοκαίρι του 1821;
3. Τι γνωρίζετε για την Α', τη Β' και τη Γ' Εθνοσυνέλευση και τις αποφάσεις τους;
4. Ποια αίτια προκάλεσαν τον εμφύλιο πόλεμο που ξέσπασε στη διάρκεια του Αγώνα; Ποια ήταν τα σχετικά μ' αυτόν γεγονότα;

**ΕΝΟΤΗΤΑ 9 – ΠΡΩΤΕΣ ΠΡΟΣΠΑΘΕΙΕΣ ΤΩΝ ΕΠΑΝΑΣΤΑΤΗΜΕΝΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ ΓΙΑ
ΣΥΓΚΡΟΤΗΣΗ ΚΡΑΤΟΥΣ
ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ**

1. Να αντιστοιχίσετε τα στοιχεία της στήλης Α με αυτά της στήλης Β:

Α	Β
α. Α΄ Εθνοσυνέλευση	1. Νόμος της Επιδαύρου
β. Β΄ Εθνοσυνέλευση	2. Πολιτικό Σύνταγμα της Ελλάδος
γ. Γ΄ Εθνοσυνέλευση	3. Σύνταγμα της Επιδαύρου

2. Στις παρακάτω προτάσεις να σημειώσετε Σωστό ή Λάθος (να αιτιολογήσετε το Λάθος)

- α. Το Δημήτριο Υψηλάντη υποστήριζαν προεστοί, Φαναριώτες και ιερείς.
- β. Η Β΄ Εθνοσυνέλευση όρισε πρόεδρο του Εκτελεστικού τον Πετρόμπεη Μαυρομιχάλη.
- γ. Στον εμφύλιο πόλεμο οι Πελοποννήσιοι συνθηκολόγησαν οικειοθελώς.
- δ. Το Πολιτικό Σύνταγμα της Ελλάδος ήταν το πιο δημοκρατικό σύνταγμα της εποχής του.

3. Να συμπληρώσετε τα κενά :

- α. Οι ακίνητες οθωμανικές περιουσίες που είχαν περάσει στον έλεγχο των Ελλήνων ονομάζονταν .....
- β. Οι ..... ήταν πολιτικοί σχηματισμοί τοπικού χαρακτήρα. Οι σημαντικότεροι ήταν η ....., η Γερουσία της ..... και ο .....
- γ. Το σύνταγμα της Α΄ Εθνοσυνέλευσης που έγινε στην ..... , θέσπιζε ως πολίτευμα την .....
- δ. Η Γ΄ Εθνοσυνέλευση που συγκλήθηκε στην ..... την άνοιξη του 1827 εξέλεξε Κυβερνήτη της Ελλάδας τον .....

4. Αξιοποιώντας τις πηγές που ακολουθούν και τις ιστορικές σας γνώσεις να γράψετε σύντομο κείμενο με θέμα τα αίτια του εμφύλιου πολέμου την εποχή του Αγώνα.

Ο Κολοκοτρώνης μιλά σε αγωνιστές που απειλούσαν προκρίτους

‘Ελληνες! Είμαι κι εγώ σύντροφός σας. Αλλά πρώτα να με ακούσετε που θα σας μιλήσω. [...] Γιατί θέλουμε να χάσουμε την πατρίδα μας σκοτώνοντας ο ένας τον άλλο; Εμείς εσηκώσαμε τ’ όπλα για τους Τούρκους και ακουστήκαμε στην Ευρώπη ότι σηκωθήκαμε οι Έλληνες για τους τυράννους [...]. Αν σκοτώσουμε τους προεστούς, τι θα μας πουν τότε; Θ’ ακουστή σ’ όλον τον κόσμο και θα μας πουν τα βασίλεια ότι τούτοι δεν σηκώθηκαν για την πατρίδα και την ελευθερίαν τους, αλλά για να σκοτωθούνε συνατοί τους [ενν. αναμεταξύ τους]. [...] Θα μας πούνε Καρμπουνάρους, ρέμπελους κι ακατάστατους και κανένας δεν θα μας βοηθήση [...].

Πηγή: Δ. Κόκκινος, Η Ελληνική Επανάσταση, Μέλισσα, Αθήνα 1959-1960, τόμ. 1, σ. 479-480.

Η ένοπλη εμφύλια σύγκρουση

Μετά τον Μάιο του 1824, διάφοροι Πελοποννήσιοι ηγέτες άρχισαν να καλούν σε ανταρσία. Την ίδια στιγμή οι αντίπαλοί τους, με επικεφαλής τους αδερφούς Κουντουριώτη και τον Ι. Κωλέττη, προσπαθούσαν να εντάξουν στο στρατόπεδό τους Στερεοελλαδίτες οπλαρχηγούς με επιστολές σαν την παρακάτω (πιθανόν συντάχθηκε από τον Ι. Κωλέττη).

Οι Μωραΐτες ελύσσαξαν από τα πολλά πλούτη, τα οποία ήρπασαν από τους Τούρκους [...] και προσπαθούν ν’ αντικαταστήσουν [...] τους μπέηδες και τους αγάδες. Και σεις τρέχετε αυτού χωρίς ψωμί, χωρίς τσαρούχι, χωρίς φορέματα, με μίαν παλαιοκάπαν, καταβασανίζεσθε. Τι λοιπόν περιμένετε; Άλλην αρμοδιωτέραν και ευτυχεστέραν διά σας περίστασιν δεν θέλει εύρετε ποτέ, διά να πλουτίσετε μεγάλοι και μικροί. Τώρα άνοιξαν διά σας δύο πηγαί πλούτου, οι λίρες του δανείου και τα πλούσια λάφυρα του Μωρέως.

Πηγή: Δ. Κόκκινος, Η Ελληνική Επανάσταση, Μέλισσα, τόμ. 4, Αθήνα 1959-1960, σ. 509.

Από ήρωες κατάδικοι

ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΚΟΛΟΚΟΤΡΩΝΗΣ

Η μεγάλη αυτή μορφή της Ελληνικής Επανάστασης θα φυλακιζόταν στη χώρα για την απελευθέρωση της οποίας αφιέρωσε τη ζωή του. Το 1833, όταν ήταν 63 ετών, έχοντας έλθει σε σύγκρουση με το καθεστώς της Αντιβασιλείας- και μολονότι ήταν ένθερμος υποστηρικτής του Όθωνα-, θα τον συνελάμβαναν, θα τον φυλάκιζαν στις φυλακές του Ναυπλίου για δεύτερη φορά και θα τον καταδίκασαν σε θάνατο επί εσχάτη προδοσία. Δύο χρόνια αργότερα ο Όθωνας, μόλις ενηλικιώθηκε και ανέλαβε τα ηνία του κράτους, τον απελευθέρωσε και τον έκανε στρατηγό.

ΝΙΚΗΤΑΡΑΣ

Ο μεγάλος πρωταγωνιστής της καταστροφής της στρατιάς του Δράμαλη, μετά την απελευθέρωση γνώρισε τη φυλακή και την ταπείνωση, θύμα της πολιτικής οξύτητας και των παθών της εποχής. Οπαδός του ρωσόφιλου κόμματος, κατηγορήθηκε ότι συνωμοτούσε προκειμένου να ανατραπεί ο Όθωνας και να αντικατασταθεί από κάποιον ρώσο πρίγκιπα. Ο φοβερός και τρομερός Νικηταράς συνελήφθη το 1839, όταν ήταν 55 ετών, και καταδικάστηκε σε φυλάκιση ενάμισι έτους. Την ποινή του εξέτισε στις φυλακές Αίγινας.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΚΑΡΑΪΣΚΑΚΗΣ

Ευθύς, αθυρόστομος, άφοβος μπροστά στον εχθρό αλλά και στην πολιτική εξουσία, είχε το «προνόμιο» στις 30 Μαρτίου 1824 να κηρυχθεί από τη λεγόμενη «Προσωρινή Διοίκηση της Ελλάδος», δηλαδή τον Μαυροκορδάτο και τους αχυρανθρώπους του, «εχθρός της πατρίδος». Ο Μαυροκορδάτος τον κατηγορήσε ότι είχε στείλει γράμμα στον Ομέρ Βρυώνη, στο οποίο του υποσχόταν ότι «θα του παραδώσει το Μεσολόγγι και το Αιτωλικό». Ο ήρωας έφτασε στο σημείο, προκειμένου να λήξει το ζήτημα, να ζητήσει δημοσίως συγγνώμη από τον Μαυροκορδάτο, αλλά ο φιλόδοξος διπλωμάτης, που ήθελε να πάρει στα χέρια του όλη την εξουσία, πολιτική και στρατιωτική, δεν τη δέχθηκε.

ΟΔΥΣΣΕΑΣ ΑΝΔΡΟΥΤΣΟΣ

Ουδέποτε αυτός που αντιμετώπισε νικηφόρα τη φοβερή στρατιά του Ομέρ Βρυώνη στο Χάνι της Γραβιάς στις 8 Μαΐου 1821 θα φανταζόταν ότι τέσσερα χρόνια αργότερα, στις αρχές του καλοκαιριού του 1825, θα δολοφονούνταν στην Ακρόπολη κατ' εντολήν του πάλαι ποτέ πρωτοπαλικάρου του Γιάννη Γκούρα. Ο Ανδρούτσος ήταν θύμα του εμφυλίου πολέμου, μία από τις αιτίες του οποίου ήταν η σύγκρουση κάποιων οπλαρχηγών με τους κοτζαμπάσηδες. Τότε διέπραξε ένα τεράστιο σφάλμα: επιχείρησε να έλθει σε συνεννόηση με τους Τούρκους. Αντιλαμβανόμενος τι είχε κάνει, αποφάσισε να παραδοθεί- και, όπως υπέθεσε, στον πλέον κατάλληλο: το πρωτοπαλικάρο του, τον Γκούρα. Ο Γκούρας λέγεται ότι έλαβε μέρος και στα άγρια βασανιστήρια στα οποία υπέβαλαν τον Ανδρούτσο προτού τον δολοφονήσουν. Το περιστατικό ήταν από τα πλέον άγρια του εμφυλίου πολέμου που είχε ξεσπάσει ανάμεσα στις διάφορες φατρίες των οπλαρχηγών και της πολιτικής ηγεσίας της εποχής. Και όχι μόνον από τα αγριότερα, αλλά και χαρακτηριστικά της ανανδρίας που είχε σε κάποιες περιπτώσεις αντικαταστήσει την παλικαριά και τον ενθουσιασμό των πρώτων χρόνων της Επανάστασης. Οι δολοφόνοι μετά το έγκλημα πέταξαν το πτώμα του ήρωα στα βράχια της Ακρόπολης ώστε να φανεί ότι ο Ανδρούτσος σκοτώθηκε ενώ επιχειρούσε να δραπετεύσει.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΜΑΚΡΥΓΙΑΝΝΗΣ

Το 1852, στα 55 του χρόνια, οι βασιλικοί τον κατηγορήσαν για συνωμοσία, τον συνέλαβαν και τον καταδίκασαν σε θάνατο. Η ποινή του μετατράπηκε σε φυλάκιση. Δύο χρόνια αργότερα τον αποφυλάκισε ο τότε πρωθυπουργός και παλαιός συναγωνιστής του Δημήτριος Καλλέργης.

Πηγή : www.tovima.gr (διασκευή)

